

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razun nedelj in praznikov, ob 4. uri popoldne.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nve.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nve.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč.

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd., se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Občni zbor in javni shod političnega društva „Edinost“ v Škedenju

dne 2. novembra 1902.

(Dalje.)

Domovinska pravica.

Kakor so postopali v teh treh slučajih, tako postopajo tudi v četrtim, v vprašanju glede domovinske pravice. O tem se je že mnogo govorilo in pisalo. Sicer pa vam ne treba razkladati važnosti domovinske pravice. Vi sami veste, da tisti, ki ima tukaj domovinsko pravico mnogo pridobi s tem, da ga ne morejo, kar meni nič tebi nič, odpraviti iz mesta, kar je važno ob naših razmerah; znano vam je tudi, da ima tisti, ki si je pridobil v Trstu domovinsko pravico, tudi pravico do uživanja raznih ustanov in javnih naprav, do podpore v slučaju bolezni in starosti.

Tudi v tem vprašanju nam delajo največ težave in ovire ter skušajo odbijati nam prošnje na vsak način. V to svrhu si izmišljajo takšnih stvari, da bi se človek moral kar čuditi nad razumnostjo magistratnih pravnikov, ako ne bi vedel, da delajo to — nalašč! (Tako je!) Znano vam je, da (med drugim) odbijajo prošnje, zaradi tega, ker je bil kakšen otrok prošlea eden ali dva dni v bolnišnici. To smatrajo na magistratu že za stalno podporo! Gospodje pa računajo na to, da se naši ljudje naveličajo prošnji in poti in da ne bodo rekurirali, kar se jim je (nasprotnikom) tudi posrečilo v mnogih slučajih. Tako smo torej tudi v tem oziru izpostavljeni samovoljni gospodov na magistratu.

Zatiranje na gospodarskem polju.

Pa ne samo politično, ampak tudi na gospodarskem polju nas naši nasprotniki hočejo zatreti. Naše ljudstvo je sestavljeno iz delavcev in kmetovalcev; drugih slojev imamo le malo. Poglejmo torej sedaj, kako se postopa v Trstu in okolici proti našim kmetovalcem in delavcem!

Kmetovalci, kateri so nekdanj sestavljali večino prebivalstva na tem ozemlju, se na bajajo danes v takem položaju, da komaj dihaajo. Ni čuda, kajti danes se godi slabo, več ali manje, vsem kmetom v Avstriji. Toda drugod dobivajo kmetovalci bogate okrajne, deželne in državne podpore, da zamorejo lažje prebiti gospodarsko krizo. Pri nas pa ni niti govora o kakih podporah. A ne samo to, da se našim kmetom odrekajo podpore: še tega se jim ne daje, kar bi se jim moralo dati! V drugih deželah na pr. dobivajo kmetovalci podpore in brezobrestna posojila za obnavljanje vinogradov uničenih po trtni uši. Kaj pa pri nas? O magistratu niti ne govorimo, od tam ni pričakovati niti tega, da bi se sklenil zakon glede brezobrestnih posojil za uničene vinograde, v katerem slučaju bi dobili tudi pomoč od države v ta namen. Pa tudi vladi ni nič za naše kmetovalce, saj vidimo, kako postopa z našo kmetijsko družbo, med tem ko subvencionira kmetijsko družbo italijansko.

Zares žalostno je, da je v slavni vinorodnih krajih, kakor na Proseku, vsaki tretji vinograd zapuščen — v bared puščen — ker naši kmetovalci ne morejo več izhajati. Prisiljeni so zapuščati svojo zemljo ter hodijo doli v mesto, da kakor delavci zaslužijo kruha sebi in svojim družinam.

Kakor da bi ne bilo dovolj na tem, so odpravili še inštitut poljskih čuvajev; odpravil ga je mestni svet v resnici le zato, ker je okolica po večini slovenska, a ker so torej bili poljski čuvaji na korist Slovincem. Vse prošnje, da bi dobili zopet te čuvaje, so brez-

vpešne. Na magistratu nam pravijo: Vlada, ki je odvzela občini mestno policijo, naj skrbi tudi za varnost v okolici! Vlada pa nas pošilja zopet na magistrat! (Klic: Noree brijejo iz nas!) Tako nas pošiljajo od Poncija k Pilatu, a poljskih čuvajev pa vendar ne dobimo. Ves ta prepir med vlado in občino glede policije ne briga nas čisto nič. Mi vemo, da je po zakonu občina poklicana za javni red. Neverjetno je, da so v bližini največega trgovskega mesta polja naših siromašnih kmetovalcev izpostavljena napadom vsakega falota, ki se je priklatil v vas, da jih more brez vsake kazni mirno oropati. To je res pravi škandal!

Pa tudi o drugih priložnostih so gospodje pokazali, kako skrbijo za gospodarske koristi našega ljudstva. V zadnjem zasedanju dež. zbora je naš poslanec Ivan Goriup predlagal, naj se sklene rezolucijo, zahtevajočo, da se odpravi takozvana »vinska klavzula«. Znano vam je, da je ta klavzula sklenjena le na korist naših ljubih zavezancev (Klic: Tako je!), dočim trpe radi nje ogromno škodo naši vinogradniki, kateri vsled drugačnih razmer ne morejo prenesti hude konkurence z laškimi vini. In kako je postopal naš deželni zbor v tem vprašanju. Celó v Istri, kjer so še hušji Italijani nego v Trstu, so razmišljali o pogubnosti »vinske klavzule« za domače vinogradništvo ter sklenili v dež. zboru istrskem rezolucijo, da naj se isto odpravi; o tem so razmišljali tudi Madjari, ki so bili nekdanj, zlasti 1848. leta, dobri prijatelji Italijanov, ter so protestirali proti klavzuli! Le tukaj v Trstu so rekli gospodje: Škoda, ki jo trpe od »vinske klavzule« naši kmetovalci, nas nič ne briga; mi rajši pijemo cenejše vino! — To bi bilo tudi prav, da se živila ne podražujejo. A še je »vinska klavzula« le nam na škodo, bi moralo biti v dotični pogodbi tudi toček, ki so nam na korist. Toda take točke je ne najdemo v pogodbi se sosednjim kraljevstvom.

Kako pa je z našimi delavci? Kakor sem omenil prej, je naš narod tukaj v Trstu največ zastopan med delavci in kmetovalci. Med udi naših društev nahajamo skoro same delavce; na naših shodih vidimo, da se delavci vedno bolj zanimajo za politično gibanje. In to je prav. Le na ta način si pridobijo svoje pravice. A kako postopajo gospodje na magistratu in na vladi nasproti našim delavcem? Bili so časi — še niso tako daleč, kajti še pred dvema letoma se je nekaj storilo v tem oziru — bili so časi, ko se je v mestnem svetu, kedar se je oddajalo kako javno delo, gledalo na to, da zaslužijo domačini! Stavlil se je celo v pogodbe pogoj, da se podjetniki morajo posluževati domačinov. Dandanes pa vidimo, kako se domačini odpravljajo vedno bolj in bolj in postavljajo tuje na njihovo mesto.

Prigovarjalo se mi bo, da ljudje smovai enaki, da imamo vsi pravico do življenja, da so tisti tuji ravno tako moji bratje ter da je žalostno, če je kdo zaradi tega, ker govori drug jezik, tako sovražen kakor mi tukaj v Trstu. To je vse lepo in prav, toda jaz mislim, da bo vsak pameten človek gledal, da bo imel kruha najprej njegov brat (Viharao ploskanje in pritrjevanje) in sosed, in potem še le naj se dobro godi tistemu, ki je prišel iz tujine. Mi smo tukaj rojeni, mi plačujemo tukaj davke, mi moramo tu vojake postavljati; ako imamo dolžnosti, moramo imeti tudi pravico, da zahtevamo in dobimo kruha najpoprej mi, in ako ga preostaja nam, potem naj ga dobivajo tudi drugi, ki nimajo nobenih dolžnosti. Naj bi vlada pomislila vsaj to, da če nimamo kruha, tudi vojakov ne bomo mogli postavljati. (Veslost). (Pride še.)

Iz razprave o izjavi dra. Koerberja.

I.

Posl. dr. Ploj je govoril dalje in zaključil tako le:

Na to bi jaz reflektiral obsežneje, da bi vlada, ki podreja naredbe taki kritiki in takemu ocenjenju ter se, temu nasprotno, toliko navdučuje za tako imenovano železno ploščo zakona, morala imeti poguma in bi morala o vsaki priliki najti povoda, da bi z vso energijo silila na to, da bi se strogo uporabljali tudi gotovi zakoni, ki govore tudi slovanskim narodom v prilog, kakor člen 19. državnih temeljnih zakonov, kakor dotična, na rabo v deželi navadnih jezikov na sodiščih nanašajoča se določila kazensko pravnega reda, kakor § 13. sodnega reda, ki ima še danes svojo veljavo, in kakor določila Najvišjega patenta od leta 1854.

Jaz menim, da bi ravno taki vladi, ki je uradniška vlada in ki govori o tem o vsaki priliki, bilo v dolžnost biti enako pravična nasproti vsem narodom Avstrije, in da bi jej bila prva naloga gledati na to, da se obstoječi zakoni uporabljajo. Ako vlada najde ta pogum in stori tako, potem bo po mojem mnenju ustvarjen tisti milieu, v katerem se tista znana izjava o kakor papir tenki steni med zahtevami Čehov in Nemcev glede na uravnavo jezikovnega vprašanja ne bo kazala kakor neresušna. Meni ni namen, da bi govoril o tem, kako se postopa na jugu države gledé uporabljanja slovenskega in hrvatskega jezika v uradu, v šoli in javnem življenju.

Jaz sem že v svojem govoru, ki sem ga imel v tej zbornici v razpravi o proračunu pravosodja, opozarjal, iz kakih ozirov se vrše n. pr. imenovanja na sodiščih na Spodnjem Štajarskem in na Koroškem, iz ozira namreč na ohranitev in jačjenje nemškega posestnega stanja v naših mestih in trgih Spodnje Štajarske in Koroške.

Opozarjal sem nadalje, na kakov sistematičen način se hrvatski in slovenski jezik zapostavlja na naših sodiščih. Opozarjal sem tudi na to, da v tem stanju tako dolgo ne nastopi nobena sprememba, dokler ne bo na najvišjem sodniškem stolu v območju višjega deželnega sodišča v Gradu sedel mož, ki se bo čutil svobodnega od vseh političnih strasti in si bo le prizadeval siliti na to, da bo justica ustrezala svoji visoki in jasni nalogi, ne da bi vplivalo nanjo valovanje dneva, narodne in politične strasti.

Na kratko hočem še opozoriti na to, da se tudi v območju višjega deželnega sodišča v Trstu uporaba slovenskega in hrvatskega jezika utesnuje proti interesu službe.

Tovariš mi Spinčić je v tem pogledu uležil že v tej zbornici nešteto interpelacij. Ali na te interpelacije do danes še ni bilo odgovora, istotako ne, kakor na moji skromno sestavljeni interpelaciji, zadevajoči kršenje jezikovnega prava na sodiščih na Koroškem in na finančnih oblastih. Jaz imam za to povsem dobro pojasnilo, namreč to, da se vlada srmauje dati na te interpelacije resničen in pošten odgovor; ker potem bi morala priznati, da so razmere v teh deželah take, da izzivljajo najhujo kritiko se stališča zdrave uprave in primerne justice.

Gospóla moja! Jaz bi n. pr. tudi čisto na kratko opozoril na to, da v deželnem zboru istrskem vladni zastopnik na interpelacije, uležene od hrvatskih in slovenskih poslancev v hrvatskem in slovenskem jeziku, še danes ne odgovarja v teh jezikih, ampak samo v italijanskem jeziku (Čujte! Čujte!),

da-si so bile v tem pogledu od slovanskih poslancev stavljenae različne prošnje in zahteve.

Končno bi opozoril še na to, da sklepi, storjeni v deželnem zboru dalmatinskem s pretežno večino že celo vrsto let za uvedenje hrvatskega jezika kakor uradnega jezika v deželi, kjer biva 97 odstotkov Hrvatov poleg 3 odstotkov Italijanov, dosedaj niso dobili še nobene rešitve od strani vlade. (Čujte! Čujte!)

To so odnošaji, ki bi vsako vlado, ako noče le upravljati ter prehajati le preko bližnjih momentov, ampak hoče v resnici vladati, morali siliti, da jezikovno vprašanje tudi na jugu države dovede iz teoretičnega, isto le malo povspeshevanega prepira do praktične rešitve.

Mi zahtevamo tudi najenergičnejše, da se jezikovno vprašanje ne le na Češkem in Moravskem, ampak tudi na jugu dr ave dovede do uravnave, in sicer do take uravnave, ki bo odgovarjala določilom državnega temeljnega zakona, našim naravnim pravicam in zahtevam praktične upravne in justične službe, ki bi morala vendar imeti pred očmi tudi povspeshevanje materijelne blaginje in materijalnih interesov prebivalstva.

Ko torej po teh izvajanjih prehajam k meritorni vsebini temeljnih načel za rešenje jezikovnega vprašanja na Češkem in Moravskem, bom govoril z ozirom na to, da je kolega dr. Pantuček osvetlil to vprašanje na tako temeljit in jasen način, le jako na kratko ter se omejim le na kratko principijelno izjavo.

Mi smo namreč tega nazora, da ta temeljna načela imajo, in na nesrečo na prvem mestu, določila, v katerih moramo opravičeno videti korak do uzakonjenja nemščine državnim jezikom ali posredovalnim jezikom. (Živahno pritrjevanje. — Mejkljici.)

Že ta okolnost sama dela ta temeljna načela nevsprejemljiva za nas.

Jaz se tu ne bom spuščal v pretresanje vprašanja, da li oziiri praktične upravne službe ne kažejo, da je potrebna in priporočljiva jednotnost jezika na izvestnih centralnih mestih, n. pr. v ministerstvih. Jaz bi se omejil le na izjavo, da sedaj ni razlogov, ni v formalnem, ni v meritornem pogledu, ki bi silili, da se potom zakona ustanove določila, ki bi nemškemu jeziku, jeziku manjšine prebivalstva v Avstriji (Tako je!) priznala posebnost mesto (Mej klic!), mesto, ki nasprotuje fundamentom v ustavi in v naravnem pravu utemeljenih zahtev nenemških narodov Avstrije in ki za slovanske narodnosti Avstrije pomenja ponižanje na nivo narodnosti druge vrste in narodov manjega prava. (Živahna pohvala.)

S to izjavo bi zaključil in bi le še zaklical vladi besede: »Manj besedi in več dejanj!« (Pohvala.) Vlada naj ne bi vso svojo moč izrabljala vedno le s tem, da spravlja na stran le bližnje kamenje, ki se jej postavlja na pot, ampak naj enkrat odpre in ohrani odprto tisto pot, po kateri morejo vsi narodi Avstrije enakomerno in mirno dospeti do svojega prava, da se naseli enkrat mir v naši domovini. (Živahna pohvala in ploskanje. — Govorniku so čestitali.)

Politični pregled.

V Trstu, 11. novembra 1902.

Nemška srditost. V Litomericah na Češkem je bil imenovan državnim pravdnikom mož imenom dr. Löw. Ker pa ima mož to napako na sebi, da zna tudi češki, je navstal silen vihar povsem češko nemškemu lugu radi tega imenovanja. Listi sobesneli, obč. zastopi so protestirali in šla je celo deputacija na Dunaj protestirat radi poplavljanja

»nemške zemlje s češkimi uradniki«. Ta deputacija pa bržkone ni popolnoma uspela, sicer ne bi trajal vihar dalje v povečani meri. V nedeljo so v Leitomeriah priredili protesten shod v neki dvorani in javen shod na trgu. Na tej manifestaciji je sodelovalo več poslancev iz vse črte od desnega do levega krila. V jedni vrsti so stali in skupno kričali Wolf in vsenemški somišljeniki, patentirana avstrijska patrijota dr. Funke in Ohnesorg in druga nemško-liberalna družba in celo najzmernejši in najmiroljubnejši v vsem nemškem logu, bivši namestnik deželnega maršala, Julij Lippert, se je pridružil temu zboru jeze, sovražstva in netolerancije. Takov hrup delajo Nemci radi enega edinega uradnika, ako jim ni po volji! Oni še tega ne odpustajo državnemu uradniku v njihovih krajih — pa bilo, da so njihovi le po večini — ako le zna jezik druge narodnosti v deželi, in ni mu pardona, tudi če je sicer najmirnejši človek in se nikakor in ne najmanjše ne umešava v politične borbe. Oni zahtevajo od državnega uradnika, da mora biti njihov se sreem, da jim mora biti brezpogojno politična in narodna pristaš! Ako ne — uprizarjajo viharje.

Čudna čustva nas obhajajo, ko gledamo to nemško srditost in brezobzirnost, a mislimo ob enem, kako je pri nas. Naše pokrajine poplavlja državna uprava z uradniki, ki so ravno nasprotno od tega, kar zahtevajo Nemci za- se od državnih uradnikov službojočih med njimi! Naše pokrajine, izvzemši do neke mere jedino Kranjsko, so poplavljene od uradnikov, ki: a) ne znajo jezika ljudstva, in b) ki so odločni in odkriti narodni in politični nasprotniki naroda, med katerimi žive...! Taka je praksa državne uprave o imenovanju javnih funkcionarjev za naše kraje. Ali to bi še ne bilo tako hudo, ker nič čudnega ni, ako nas tepe oni, ki nas — nima rad.

Ali stokrat huje, žalostno je, da ta praksa državne uprave ostaja brez potrebne odpora od naše strani, da mirno prenašamo vse to, izvzemši kakov govor v državnem zboru, da se — na kratko rečeno — tako žalostno razlikujemo od Nemcev v tem pogledu!

Sodobni Slovenci so srečni, ako morejo na svojih shodih kolikor možno glasno kričati svetu to ali ono geslo, ki naj čim izdatneje priporoča svojo in ovaja drugo — stranko na to ali ono adrese; na gori omenjenem shodu v Leitomeriah pa je državni poslanec Funke zaklical svoj »heil« nemškemu narodu, in vsi — od »patrijotov« do Wolffovih irredentovcev — so skupno peli — »Die Wacht am Rhein«. No, dejstva, ves polkój govori, kateri narod je na boljem: ali oni, čegar zastopniki skupno pevajo »Die Wacht am Rhein«, ali pa oni, ki sicer ne peva slovenskih pesmi s slično tendenco, pač pa se njegovi radi — ovajajo in črnijo!

Deželnozborske volitve. Koroško. V kmetskih občinah na Koroškem je bilo večeraj izvoljenih 7 nemških nacionalcev, 1 Slovenec, 1 Vsenemec, 3 krščanski socialisti, 1 kandidat kmetske stranke in 1 divjak.

Zgornje Avstrijsko. Na večerajšnjih volitvah iz veleposestva je bilo izvoljenih 8 konservativcev in dva ustavo-verca.

Razsodba upravnega sodišča v stvari domovinske pravice. Upravno sodišče je dne 28. t. m. pod predsedništvom senatnega predsednika dr. Alterja izreklo jako važno razsodbo, ki je velikega pomena za izvajanje novele o domovinski pravici. Upravno sodišče je namreč spoznalo, da tudi za tuje podanike pričinja rok za brezplačno pridobitev domovinske pravice dne 1. januarja 1991. Torej tudi tuji podaniki imajo pravico zahtevati domovinsko pravico v jedni naših občin, ako prebivajo v njej stalno od 1. januarja 1891. leta in ako so takrat imeli najmanj 24 let.

Seveda si morajo dotičniki najprej pridobiti avstrijsko državljanstvo.

Iz ogrske zbornice. V večeraj. seji ogrske poslanske zbornice je poslanec Kubik govoril o slučaju posl. Nessi, kateri je bil za 13. t. m. pozvan pred vojaško poveljništvo, ne oziraje se na sklep poslanske zbornice. Ta slučaj dokazuje, dejal je Kubik, da se vojska smatra državo v državi in da hoče strahovati one poslance, ki pripadajo vojski. Vprašal je predsednika, da li se je kaj ukrenilo proti takemu postopanju.

Predsednik Apponyi je izjavil, da posl. Nessi ne more priti pred častni svet,

dokler zbornica ne odloči, da-li je bila v tem slučaju kršena imunitetna pravica. Vsakakor pa da vojaška oblast ni ničesar zakrivila v tem slučaju, ko je poslanca pozvala pred-se za 13. t. m., ker se jej ni uradno sporočilo o tozadevnih sklepih zbornice in ker vojaška oblast ni primorana čitati v časopisih poročila o razpravah v zbornici. Sicer pa da se takoj obvesti vojaško oblast o stvari in da posl. Nessi se ne more podvreči častnemu svetu, dokler zbornica ne reši te zadeve. (Tej predsednikovi izjavi je burno ploskala vsa zbornica.)

Zbornica je potem nadaljevala razpravo o proračunskem provizoriju. Člen neodvisne stranke, posl. Sebes, je napadal politiko Avstrije, katera da smatra Ogrsko kakor svojo kolonijo in bi jo hotela obsoditi na izključno proizvajanje surovina.

Posledice Košutovih slavnosti. — Neki madjarski list poroča: Cesar je imel priti na jesen v Gödöllő, kjer bi se obdržaval lov, na kateri je bilo povabljenih tudi več ptujih knezov. Ali iz te zabave ne bo nič. Lov je odpovedan, ker cesar ne pride na Ogrsko. Ne pride pa zato, ker so Madjari 100 letnico Košutovo proslavili tolikim slavjem. Službeno se je reklo cesarju, da samo neodvisna stranka slavi Košuta, a to ni bilo resnično, ker je sodelovala vsa dežela. Nadalje je ogorčila cesarja demonstracija proti cesarski pesmi v Kološvaru. Oni večer, ko so v Kološvaru slavili Jokaija, je moral iti šef policije k staremu pisatelju na balkon, zaprositi ga, naj se oddalji z balkona, ker, dokler je bil Jokai tamkaj, je moral nrvzoči nadvojvoda poslušati Košutovo pesem. Jokai se je oddaljil in tako so bile preprečene še huje demonstracije.

Nadalje je ozlovoljil cesarja poznani govor poslance Barabasa. Tudi s Szellovim govorom je bil cesar nezadovoljen in radi tega je dal Szell po grofu Apponyju izreči poznani govor, v katerem se je ta poslednji izjavil popolnoma solidarnim s Szellovom. Nadalje da je ozlovoljilo cesarja, ker se je vojna predloga morala umakniti, a vlada da je morala to storiti, ker sicer da bi se bili povrnili dnevi od leta 1889. Zato pa da cesar ne pride v Budimpešto.

Dotični list — »Fügelt. Magyarorszag« mu je ime — napada dalje vladarja na najbrezobzirnejši način.

Na Balkanu. Dočim zatrjujejo evropski listi, da se ustaja v Macedoniji bliža svojemu koncu, oziroma, da je popolnoma ponehala, poročajo od bolgarsko-macedonske meje ravno nasprotno.

Vsacega dne da se vrše krvavi spopadi med ustaši in turškimi četami. Tostran Vardarja pazijo ustaši na vsako gibanje turških čet, katere si ne upajo napredovati. Turki se ne spuščajo v nobeno bitko, ako niso vsaj tri- do štirikrat tako številni, nego nasprotno ustaška četa. Radi tega uprizore Turki pravo klanje tam, kjer slučajno zmagajo. Oni pobijajo vse žive in ranjene ustaše, ki so jim prišli v pest. Svoj srd kažejo Turki posebno nad pravoslavniimi cerkvami, katere rušijo in požigajo. Poleg tega moré žene, starce in otroke.

V Senekovu se je ustaška četa, sestojča iz 35 mož, pod vodstvom Gordana Stojanovca 12 ur bojevala proti 300 Turkom. Bilo je mnogo njih ubitih in ranjenih. Onstran Vardarja je polkovnik Jankov z 80 ustaši pognal v beg 400 Turkov in Albancev. Turkov je bilo 30 ubitih in 30 ranjenih.

Zatrjuje se, da so se tudi pristaši Sarafovega macedonskega odbora pridružili ustaji.

Iz Sredca poročajo, da se med Bolgarijo in Romunsko sklene zveza. Diference med obema državama da so v zadnjem času popolnoma izginile in na sestanku romunškega in bolgarskega vladarja v Rušjuku da se je razpravljalo tudi o macedonskem vprašanju.

Cesar Viljelm na Angležkem. — Večeraj zjutraj se je v Sandringhamu vršila služba božja za kraljev rojstni dan. Iste sta se udeležila tudi kralj Edvard in cesar Viljelm. — Škof Ripon je v svoji propovedi izrazil željo, da bi izginilo narodno sovražstvo in da bi se vsi narodi združili v bratsko delovanje. — Po službi božji sta se oba vladarja podala skupaj na sprehod. — Cesar Viljelm je poklonil kralju Edvardu dragocenih darov, med temi par krasnih umetniških vaz.

Angležki listi izražajo svoje veselje na tem, da so se razmere med Anglijo in Nemčijo — ki so bile do sedaj precej napete — začele boljšati.

Vendar povdarjajo nekateri izmed teh listov, da Nemčiji ni toliko do prijateljstva Anglije, marveč da hoče isto le izrabljati. »Standard« meni, da je vsekakor težko tako hitro pozabiti na dolgo vrsto zbadljivcev z iglami.

Morsko roparstvo v »Rudečem morju«. Turška in italijanska vlada sti se sporazumeli glede zadeve morskih roparjev v Rudečem morju. Turčija se obvezuje skrbeti za to, da se uničijo vse ladje roparjev in da se roparji eksemplarično kaznujejo, kakor tudi da se najenergičneje zatre morsko roparstvo. Turčija plača petnajst tisoč frankov odškodnine družinam onih dveh italijanskih vojakov, ki sta bila pred Midi od piratov ubita in 19.000 tolarjev odškodnine za škode, katere so morski roparji v minulosti povzročili italijanski koloniji ob Rudečem morju.

Tržaške vesti.

Prezviseñi vladika dr. Nagl je bil večeraj vsprejet od cesarja v avdijenciji.

Za osnovo slovenske oziroma hrvatske porote na deželnem sodišču v Trstu je odposlala nadalje prošnjo na ministerstvo za pravosodje občina Kobljaglava.

Ravnopravnost na c. k. oblastnijah. Opetovano smo že nastopili proti raznim c. k. oblastnijam v Primorju radi njihovih malce čudnih nazorov o ravnopravnosti v tistih slučajih, kadar prihajamo v poštev mi Slovani. Ne dolgo temu smo omenjali tudi koperski c. kr. fin. inspektorat, ki tako na tanko izvaja načelo ravnopravnosti, kakor jo umejo c. kr. oblastnije, da vse stvari, tikajoče se raznih istrskih hrvatsko-slovenskih okrajev, razglašajo — samo v laškem jeziku! Predvečeraj smo čitali v uradnem glasilu razpis oddaje pobiranja pristojbin na vino, mešt in meso za pazinski okraj, ki — kar bi morale vedeti tudi c. kr. oblastnije — po najmanje 95% hrvatski — samo v laškem jeziku!!

Dobro bi bilo, ako bi na kak primeren način poučili dotični c. kr. inspektorat, oziroma one, ki mu drže desno roko, kako bi bilo v dolžnost ces. kr. uradom in za koga da so ti c. kr. uradi!

Res žalostno je, da se še vedno mora pisati o takem postopanju c. k. uradov v Primorju! Za nas Slovane to postopanje ni le skrajno krivično, ampak tudi žaljivo, da si oni, ki bi morali paziti na to, da se povsodi izvaja ravnopravnost v zmislu zakona — da si c. kr. oblastnije upajo zapostavljati naš jezik tudi tam, kjer smo mi v absolutni večini!

Slovani Primorja in tudi njih zastopniki bi morali slednjim opustiti vse obzire — tudi »više obzire« — ter zahtevati kategorično, naj nas ne žalijo oni, ki so tu radi nas in ne mi radi njih!!

Hrvat in — terra latina. Prošle dni smo čitali v laških listih poročilo o vspehu, ki so ga dosegle letos tržaške »kanconete«, katere so pisali in uglasbili tržaški pesniki in glasbeniki. Drugo nagrado je dobil mestni učitelj, sin Hrvata Križana. Pesem nosi naslov: »Su le onde de l' Adria« (Na jadranskih volovih). Vsebina te pesmi je ljubavno-politična in ima med drugim tudi kitico: »Xe del ciel de sta tera latina« (Je z neba te latinske zemlje)!!

Nekdaj so imeli Turki svoje najhrabreje boritelje proti našim pradedom v — janičarijih, v naši krvi. Iz dečkov, ki so nam jih ugrabili v nežni mladosti, dobivali so Turki najhrabreje in najokrutneje boritelje, ki so bili v svojih rednih navalih na našo zemljo v strah in grozo našim pradedom.

Danes dobivajo naši nasprotniki iz naše krvi celo junake na — Pagazu... »pesnike«. Sinovi slovanskih starišev so, ki našim nasprotnikom zlagajo »canzonette«.

Gospod učitelj Križan si je »popravil« priimek in se piše za »Krisanac« in dostavlja še »Crocato« kakor nekak pridevek!

V resnici pomenja Crociato ravno besedo Križan. Tudi »Krisanac« je zvenelo še vedno nekak preveč — neitalijansko. S pridevkom »crocato« pa je definitivno rešen pristno-italijanski izvor gospoda — Križana in daje istemu predestinacijo za opevanje »blazenih zemljak«!

Vsejedno pa bi bilo dobro, da se nam, če ne radi drugoga, pa vsaj kakor zgodovinska kuriozitetna, obrani sporočilo, iz katere — hrvatske občine so prišli g. Križan-o-če?! Ali bi nam mogel poslužiti gospod pesnik Crociato-sin?!

Kako to, slavna finančna oblast? Prejeli smo in objavljamo:

Dne 6. t. m. sem dobil nekoliko vina iz

Iatre. Vsa partija je bila kupljena v isti kleti. Radi obilega prometa, se je vino pripeljalo na dveh parnikih. Polovica je bila izkreana na »Sanità«, polovica pa na »Molo del sale«. Ko sem bil šel na »Sanità«, da plačam esrino, sem povedal, da je to vino novo, ali dotični uradnik je se odrezal: »Per mi vino nuovo noa esisti!« — Zapomnite si to: »per mi«! Ta gospod ni več jako mlad, pa je vendar šele asistent! A soditi po njegovem govorjenju, mora biti finančna oblast po večem delu v — njegovih rokah!!

Zastoj je bilo vse moje prigovarjanje! Moral sem plačati po 21 kron 60 st. za 100 litrov, kakor je sploh tarifa za Trst, izvzemši za novo vino do 10. t. m., kateremu je carina znižanja za 60 st. na 100 litrov.

Potem pa sem hitel na »Molo del sale« da plačam carino za ostalo vino. Dotični uradnik me je uljudno vprašal je-li to vino novo?! »Da, gospod!« sem pritrtil, pa sem še pristavil: »Koliko se plača manje«. »60 st. do 10. t. m.«, mi je odgovoril uradnik. Napravil mi je boletu, gospodje so potem vino pregledali in našli, da je v redu!

To je fakt, katerega — če treba — dokazem z dokumenti in pričami. Sedaj pa sem jako radoveden, koliko finančnih ministrov imamo v Avstriji? In je-li sme vsak uradnik po svoje rabiti tarife in zakone?!

Pa še bi imel kedo korajžjo reči: Smo-li na — Turškem?!

Fran Valenčič.

Zabavni večer društva »Zvezde« na Dunaju. Z Dunaja smo prejeli:

To društvo je priredilo v nedeljo dne 2. novembra v dvorani »Wiener Ressource« zabaven večer, ki je prekosil vse dosedanje. Lahko bi ga bili imenovali velik koncert, ker je vsopred bil ras izborno sestavljen. Ta večer je pokazal, da »Zvezda« vidno napreduje! In da je to društvo postalo središče dunajskih Slovencev, je pokazal obisk večera. Slovencev in Slovenk iz vseh slojev se je nabralo toliko, da niso zadostovale prostorna dvorana, galerije pa tudi ne stranske sobe. Videli smo celo nekatere dostojanstvenike, kar seveda povzdiguje ugled društva. Društvo pa je znano tudi pri drugih narodnostih katerih člani živé na Dunaju, osobito mej Hrvati in Srbi, pa tudi mej Čehi. Zadnjega večera udeležil se je tudi ruski publicist Ščavinskij. — Po navdušenem pozdravu predsednika g. Pukla zadonel je mogočen krasen zbor A. Ležana »Molitev«, ki so zapeli pevci »Zvezdnega« zbora pod vodstvom vrlega pevovodlje g. Vinko Krušiča. Koncertna pevka, gospica Ida Selhüntag pela je Ant. Nedveda krasno skladbo »Na tujih tleh«, ki je napravila na vse navzoče globok utis. — Burna pohvala je dokazala dovolj, kako hitro se je prikupila ta izborna pevka. Pela je še istega skladatelja. »Pogled v nedolžno oko« z istim vspehom. — Pevski zbor akad. društva »Slovenija« pod spretnim vodstvom g. Več Kalana je pel več pesmi s sijajnim vspehom; te so: »Pod oknom« (Ant. Hajdrihova), »Ljubezen in pomač« (Ant. Nelvedova), »Prelja« (Vatroslav Lisinskega) in na koncu Ivan Laharnerjevo »Dijaška«. »Slovenija« sme ponosna biti na tako izborna pevski zbor, s katerim ne razpolaga nobeno slovansko akademično društvo.

Člen društva »Zvezde«, gospica Marica Luzar, ki si je v društvu pridobila že mnogo zaslug, igrala je na glasovirju H. Eilenbergerjevo težko skladbo »Kovači v gozdu« in v 2. delu vsprejeda I. Azeherjeve »Špauške plese«. Spremljal jo je gosp. Gvidon Sajovic. Te produkcije so bile vsprejete s živahnim odobravanjem. V. Krušičevo novo skladbo »Ko bil sem snoči pod vasjo«, pel je društveni pevski zbor. Ugajalo je tako, da so jo pevci morali ponavljati. Uprav presenetil pa je V. Krušiča ženski tercet, pa tudi njegov mešani kvartet in kvintet. — Gospica Jelica in Emica Krušič ter Angela Farčnik pele so namreč z globokim občutkom in finim nuansiranjem A. Forsterjevo »Žalost« in Smetane odlomke iz »Prodane neveste«. V. Krušiča ženski kvartet je pel dr. Gust. Ipravčev »Vse mine« in mešan kvintet V. Krušičev Laharnerja »Mladostni«. Nismo se mogli načuditi krasoti in milini teh pesnij. Gromovite pohvale ni bilo ne konca ne kraja. Dobro so pogodile dične pevke, da so ta vspeh uporabile v prid dijaškemu domu celjskemu ter da so začele nabirati za ta zavod darove; pomagala je jim tudi gospica Marica Puklova. Nabralo se je toliko, da dijaški dom celjski skoro prajme za drugih sto kron od »Zvezde«. — Društveni kvartet

Velikanski izbor raznega pohištva

spalne in jedilne sobe, svetlo ali megleno politirane.

Bogat izbor

divanov, ekvirjev, ogledal, stolic, stenskih ur

se rahaja v dobroznani

zalogi pohištva

Rafael Italia

Trst - ul. Malcanton št. 1. - Trst.

Jakob Kosmerlj

TRST

ulica ss. Martiri št. 16
nasproti Komando Marine.

TRGOVINA

jestvin in kolonijalnega blaga, delikates in konserv.

Izbor raznih vin in likerjev.

Imam tudi filijalko v ulici Bastione št. 2 nasproti ženskem liceju.

Priporočam se p. n. občinstvu in sem najudanejši

Jakob Kosmerlj.

Sprejemajo se tudi naročbe za razpošiljanje

M. U. Dr. Ant. Záhorský

priporoča svojo pomoč na porodih, abortih in vseh ženskih boleznih, kako: nerednosti v perijodi, krvavenje, beli tok, neredna lega maternice itd., kakor sploh v vseh slučajih bolezni.

Ordinuje ulica Carintia št. 8. od 9-11 in od 2-4.

Krasen slovenski

skladni koledar

za trgovine, obrte, urade, pisarne, šole in posameznike izide začetkom novembra v moderni in elegantni obliki v založništvu tvrdke

Ivana Bonača v Ljubljani.

Cena je vzlic okusni vezavi zelo nizka, samo 70 vin., s pošto 20 vin. več.

Prekupei dobe velik rabat in se na zahtevo dopošlje cenik.

Trgovci porabijo istega lahko kot lepo novoletno darilo in se brezplačno vtisne njih firma.

Da ne bode, ako koledar kmalo pride, prepozno, prosim g. naročnike, da se čim prej oglase, ker se bode pri razpošiljanju na take v prvi vrsti oziralo.

Prazno sobo

če mogoče s prostim uhom želi najeti „Dramatično društvo“ v Trstu — Ponudbe na naše uredništvo.

Spoštovana gospodo!

Ako želite piti pravo in čisto dalmatinsko vin, obrnite se v ulico Scussa št. 1. in sem gotov, da ako ga le enkrat pokušate, se bode te prepričali o istinitosti.

Priporočam se slavnemu občinstvu za mnogobrojne posete.

Cena 36 nvč., za družine 32 nvč. liter. Kdor vzame 25 litrov se cena zniža.

Spoštov. njem

Ivan Vranjican.

Svilene plinove MREŽICE!!

„ROYAL“

dajajo najbolj bleščečo luč in so neverjetne solidnosti po 35 in po 50 nvč.

Cilindri, tulipani, klobuki za svetilke itd.

Naročbe.

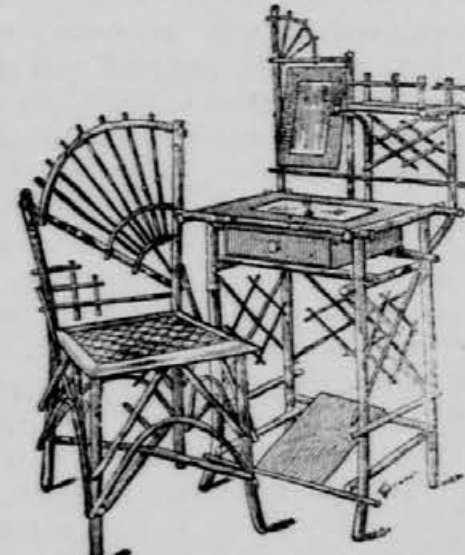
PODJETJE ZA NEPREGORLJIVE LUČI

P. ROZZO, ul. S. Antonio 5.

<p>TRGANJE</p> <p>v rokah in nogah preneha vsakemu v treh dneh ako se pošluzi antirheuminega mazila. Cena steklenice točnim navodilom in s poštnino, ako se denar naprej pošlje, glj. 1.20.</p>	<p>KAŠELJ</p> <p>preneha ako se uporabi steklenico trpotčevega soka in francoskega čaja. Cena s poštnino ako se denar naprej pošlje, glj. 1.40. Pri zastreljih bolečinah tretja nadaljne troske.</p>
<p>Želodčne bolezni, težka prebavljanja pri pomankanju teka, kolecenju, rezavici in bruhanju grče in prenapeti želedec. zslizenje, nval krvi v glavi, črevesne bolezni zdravi</p>	
<p>ŽIVOTNI BALZAM „SALVATOR“</p> <p>On čisti kri ter je najbolj zdravilo za notranje in vnanje bolezni.</p> <p>Cera cmotu 12 steklenič 2 glj. 50 nvč., 24 steklenič 4 glj. 50 nvč., s poštnino, ako se denar naprej pošlje lekarni</p>	
<p>„SALVATOR“ v Varazdinu (Hrvatsko)</p>	
<p>EPICARIN</p>	<p>LILJANOVA POMADA</p>

Henrik Preuer

Trst, Via Nuova št. 18.

Tovarna pohištva od bambusa, fušpana in vrbja.

Popolne oprave, najbolj pripravne za darove kakor: stolice, naslanjači, etažere, mizice, španske stene za peči ali proti prepihu itd. itd.

Najzmernejše cene.

„VERITAS“

kncnesijonirana pisarna za trgovske informacije

Centrala:

Squero nuovo 13, II. TRST Squero nuovo 13, II.

Telefon št. 845. Telefon št. 845.

Prospekti brezplačno in poštnine prosti.

Zastopstvo vseh mestih sveta.

Najugodnejše cene.

Skladišče slavnoznanih platenin

in namiznih prtov iz Fiandre

iz tovarn v Countrai (Belgija) se nahaja v

novi prodajalnici platenin in bombaževin

Peter Klansich

Piazza Nuova (Gadol) 1, zraven knjigarne Chiopris.

Izključno zastopstvo se skladiščem: za Trst, Goriško, Reko, Istro in Dalmacijo.

Velik dohod nogovic vseh vrst za gospe, gospode in deco.

Najugodnejše cene.

Glavni zastop za Trst, Kras, Goriško, Istro, Dalmacijo in Tirolsko zavarovalnega društva na življenje in rente

GLOBUS

centralno ravnateljstvo na Dunaju I. Franz-Josefs-Quai St. 1a (v lastni hiši).

Popolno vplačana glavnicia 2.000.000 K, ustanovljena od dunajskega bančnega društva in bavsarske hipotekarne in menične banke v Monakovu.

Sprejema zavarovanja na življenje v raznovrstnih kombinacijah in proti nizkim premijam. Specialno zavarovanje otrok brez zdravniškega ogleda, izplačavši v slučaju žentive ali prehoda v vojake zavarovani znesek proti malemu odbitku pred pretekom zavarovalne dobe.

Glavni zastop v Trstu, Corso št. 7. Telefon 469.

Prodajalnica izgotovljenih oblek

„Alla città di Trieste“ tvrdke

EDVARD KALASCH

Via Torrente št. 34

nasproti gledališču „Armonia“ s krojačnico, kjer se izvršujejo obleke po meri in najugodnejših cenah. V prodajalnici ima tudi zalogo perila za delavski stan po izvenredno nizkih cenah. Izbor boljših in navadnih snovij.

VELIK IZBOR

izgotovljenih hlač za delavce

kakor tudi blaga za hlače, ki se napravijo po meri.

A. BUCHBINDER

TRST. — ulica Riborgo št. 27. — TRST.

Raznovrstna zaloga ogledal in okvirjev tapecij vseh vrst, ročnih kovčkov in velikih kovčkov vseh vrst po načrtih železnic. Naročbe sprejema za kompletne sobe toli v mestu koli za odpošiljanje po železnici ali morju.

JAKOB BAMBIČ

trgovec z jedilnim blagom

Via Giulia št. 7.

Priporoča svojo zalogo jestvin kolonijalj, vsakovrstnega olja, navadnega in najfinejega. — Najfineje testenine, po jako nizkih cenah, tar moke, žita, ovsia, otrobi. — Razpošilja naročero blago tudi na deželo na debelo in drobno. — Cenike razpošilja franko

Zaloga šivalnih strojev

za domačo rabo in obrtnike.

5 letno jamstvo

Mehanik-specialist za popraviljanje strojev vseh vrst

RUDOLF RÖTTL

TRST. — Piazza S. Caterina št. 2. — TRST.

Mihael Zeppar

v Trstu, ulica San Giovanni št. 12

ima zalogo pečj od majolike v velikem izboru, sama novost, bodisi glede risarij ali barv. Snov sestaja od same stanovitne zemlje. Izključna zaloga za Trst, Primorje in Dalmacijo slavnoznane in odlikovane tovarne za peči Bratov Schüz v Bianskem (Morava) ustanovljena 1848. Pri teh pečih se prihrani 50% na kurjavi. Lastna tovarna štedilnih pečj iz železa ali utelanih z majoliko. Izvršitev po meri in nizkih cenah.

Spoštovane slovenske gospodinje

Zahtevajte pri svojih trgovcih

ново

Ciril-Methodijevo

cikorijo.

Specialiteta za opravo nevest.